

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до підготовки і проведення
комплексного державного екзамену за фахом**

„ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА”

*(для студентів 5 курсу заочної форми навчання напряму підготовки
0501 «Економіка і підприємництво»
спеціальності «Економіка підприємства»)*

Методичні вказівки до підготовки і проведення комплексного державного екзамену за фахом „Економіка підприємства” (для студентів 5 курсу заочної форми навчання напряму підготовки 0501 «Економіка і підприємництво» спеціальності «Економіка підприємства») / Укл.: Ачкасов А.Є., Склярук Н.І., Ковалевська А.В., Базецька Г.І. – Х.: ХНАМГ, 2009.- 40 с.

Укладачі: А.Є. Ачкасов,
Н.І. Склярук,
А.В. Ковалевська,
Г.І. Базецька

Рекомендовано кафедрою економіки підприємств міського господарства факультету післядипломної освіти і заочного навчання, протокол № 1 від 03.09.2009 р.

ЗМІСТ

	стор.
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ ЗА ФАХОМ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА».....	4
2. АНОТАЦІЇ ДИСЦИПЛІН ТА ТЕМИ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА КОМПЛЕКСНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКЗАМЕН ДЛЯ БАКАЛАВРІВ.....	8
2.1. Економіка підприємства.....	8
2.2. Стратегія підприємства.....	9
2.3. Планування і контроль на підприємстві.....	11
2.4. Економіка і організація інноваційної діяльності підприємства.....	11
3. СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ БІЛЕТІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ.....	13
4. ПІДГОТОВКА ДО КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ.....	15
4.1. Методичні вказівки щодо організації підготовки до комплексного державного екзамену.....	15
4.2. Методичні поради щодо підготовки до державного екзамену.....	16
5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ.....	17
5.1. Методика аналізу і оголошення результатів комплексного державного екзамену.....	17
5.2. Звіт про результати екзамену.....	17
5.3. Реалізація висновків і рекомендацій Державної екзаменаційної комісії..	18
6. ТИПОВІ ЗАДАЧІ З ДИСЦИПЛІН, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА КОМПЛЕКСНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКЗАМЕН ЗА ФАХОМ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА».....	18
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	36

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ ЗА ФАХОМ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Державна атестація студентів здійснюється на підставі оцінки рівня професійних знань, умінь і навичок випускників, передбачених Галузевими стандартами вищої освіти Міністерства освіти і науки України (ГСВО МОН) “Освітньо-кваліфікаційна характеристика спеціаліста з фаху “Економіка підприємства”, з використанням загальнодержавних методів комплексної діагностики: складання комплексного державного екзамену.

Відповідно до Закону України "Про освіту" і "Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах”, а також рекомендацій Міністерства освіти і науки України "Про порядок створення, організації і роботи державної екзаменаційної комісії у вищих навчальних закладах України для проведення державного екзамену зі спеціальності "Економіка підприємства" створюється державна екзаменаційна комісія. До її обов'язків входять:

- перевірка й оцінка науково-теоретичної і практичної підготовки студентів з метою встановлення відповідності їх освітнього і кваліфікаційного рівнів вимогам стандарту якості освіти, положень про вищі навчальні заклади України і ступеневу систему освіти, а також навчальних планів і програм підготовки бакалаврів;

- вирішення питань про присвоєння випускникам відповідної кваліфікації і видачі дипломів.

У Державну екзаменаційну комісію до початку екзамену надсилають такі документи:

- наказ ректора (декана) щодо допуску студентів до комплексного державного екзамену з економіки підприємства;

- довідка про виконання студентами навчального плану і отримані ними оцінки з теоретичних дисциплін, курсових проектів і робіт, навчальної та виробничої практики.

Для оформлення протоколів Державної екзаменаційної комісії призначається технічний секретар.

Державна атестація студента здійснюється державною екзаменаційною комісією після закінчення навчання на певному освітньо-кваліфікаційному рівні або його етапах з метою встановлення фактичної відповідності рівня освітньо-професійної підготовки студента вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики.

Державна атестація студента відбувається у формі складання державного екзамену. Форми й терміни державної атестації визначаються робочим навчальним планом.

Державна екзаменаційна комісія перевіряє науково-теоретичну й практичну підготовку випускників, вирішує питання про присвоєння їм відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня, видачу державного документа про освіту (кваліфікацію), опрацьовує пропозиції щодо поліпшення якості освітньо-професійної підготовки фахівців.

Державний екзамен складається за індивідуальними завданнями, як комплексна перевірка рівня знань та умінь студента, які він повинен продемонструвати для підтвердження відповідності набутих ним компетенцій нормативним вимогам. Програму державного екзамену розробляє випускова кафедра, розглядає Науково-методична рада навчально-наукового інституту і затверджує ректор.

Державний екзамен проводиться у письмовій формі.

До складання державного екзамену допускаються студенти, які виконали навчальний план. Допуск студентів до складання державного екзамену за фахом «Економіка підприємства» оформляється наказом.

Рішення державної комісії про оцінювання ступеня досягнення кінцевих цілей освітньо-професійної підготовки студентів, виявленого під час складання

екзамену, а також про присвоєння студентам кваліфікації і видачі дипломів (загального зразка) приймається на закритому засіданні державної комісії відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, які брали участь у її засіданні. За однакової кількості голосів голос голови є вирішальним.

У протоколі записують оцінки, одержані на державному екзамені, виставлені в національній шкалі; запитання, поставлені студенту; особливі думки членів державної комісії; вказують здобутий освітній рівень (кваліфікація), який надано; рекомендації про подальші академічні права випускника і видачу диплома (звичайного зразка).

Повторне складання (перескладання) державного екзамену з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Студенту, який склав державний екзамен відповідно до вимог освітньо-професійної програми підготовки бакалавра, рішенням державної комісії присвоюється відповідний освітньо-кваліфікаційний рівень (кваліфікація), видається державний документ про базову вищу освіту (кваліфікацію).

Студент, який під час складання державного екзамену отримав незадовільну оцінку, відраховується з Академії з правом повторної державної атестації. Йому видається академічна довідка встановленого зразка.

Повторна державна атестація особи здійснюється на компенсаційній основі за винятком випадків, коли вона була не атестована з поважних обставин, підтверджених документально.

Якщо студент не з'явився на засідання державної екзаменаційної комісії для складання екзамену, то у протоколі комісії відзначається, що він не атестований у зв'язку з неявкою на засідання комісії.

Студент, який не склав державного екзамену або не атестований, допускається до повторного складання державного екзамену один раз протягом трьох років після закінчення вищого навчального закладу.

Перелік дисциплін, що виносяться на державний екзамен, для осіб, які не склали цей екзамен, визначається ОПП та навчальним планом, які діяли у рік

закінчення студентом теоретичного навчання. Такому студенту після складання ним державного екзамену з позитивною оцінкою у національній шкалі у додаток до диплома вносяться дисципліни згідно з ОПП та навчальним планом, які діяли у рік закінчення студентом теоретичного навчання.

Комплексний державний екзамен зі спеціальності “Економіка підприємства” є важливим елементом перевірки теоретичних знань і практичних навичок студентів, які вони одержали при вивченні дисциплін, передбачених навчальним планом.

Зміст і структура програми комплексного державного екзамену формуються відповідно до вимог, передбачених кваліфікаційною характеристикою бакалавра зі спеціальності "Економіка підприємства".

Комплексний державний екзамен складається з двох етапів:

1) письмова перевірка теоретичних знань, що формують уміння, зазначені у ГСВО МОН “Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра з фаху “Економіка підприємства”;

2) письмове розв’язання задач з окремих дисциплін, які формують бакалавра, що дозволяє перевірити сформованість відповідних умінь і навичок.

На підставі результатів складання комплексного державного екзамену Державна екзаменаційна комісія приймає рішення про присвоєння студентові кваліфікації бакалавра зі спеціальності "Економіка підприємства".

2. АНОТАЦІЇ ДИСЦИПЛІН І ТЕМИ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА КОМПЛЕКСНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКЗАМЕН ДЛЯ БАКАЛАВРІВ

До програми комплексного державного екзамену спеціалістів входять такі дисципліни:

1. Економіка підприємства.
2. Стратегія підприємства.
3. Планування і контроль на підприємстві.
4. Економіка та організація інноваційної діяльності підприємства.

Нижче наведений перелік тем із зазначених вище дисциплін, питання з яких студент в процесі підготовки до державного екзамену за фахом «Економіка підприємства» повинен розглянути. У процесі підготовки бажано використовувати не тільки рекомендовану літературу, а й конспекти лекцій з цих курсів, що були складані викладачами ХНАМГ.

2.1. Економіка підприємства

Зміст дисципліни розкривається при вивченні теорії та методологічних засад засвоєння практичних навичок управління підприємством у конкурентному середовищі, формування вмінь ефективного використання ресурсного і виробничо-господарського потенціалу, забезпечення розширеного самовідтворення на основі інвестиційно-інноваційної моделі розвитку. **Метою** вивчення дисципліни є формування здатності самостійно мислити, приймати управлінські рішення, виконувати комплексні економічні розрахунки для ефективного здійснення господарської діяльності на рівні підприємств. **Завданням** є вивчення господарських процесів, що відбуваються у виробничо-комерційних системах підприємств; закріплення комплексу економічних знань і засвоєння досягнень теорій та практики управління підприємствами. **Предметом** є форми і методи господарювання підприємства; способи раціонального поєднання і ефективного використання всіх видів ресурсів на рівні підприємства з метою отримання прибутку як результату задоволення суспільних потреб.

Тем з дисципліни «Економіка підприємства», які розкривають зміст дисципліни й що виносяться на державний екзамен:

1. Теорії та моделі підприємств.
2. Основи підприємництва.
3. Види підприємств, їх організаційно-правові форми.
4. Зовнішнє середовище господарювання підприємств.
5. Структура та управління підприємством.
6. Ринок і продукція.
7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці.
8. Основний капітал.
9. Оборотний капітал.
10. Інтелектуальний капітал.
11. Техніко-технологічна база та виробнича потужність.
12. Матеріально-технічне забезпечення та виробнича логістика.
13. Організація операційної діяльності.
14. Система забезпечення конкурентоспроможності продукції.
15. Витрати підприємства.
16. Товарна і цінова політика підприємства.
17. Фінансово-економічний результат суб'єктів господарювання.
18. Інтегральна ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність.
19. Прогнозування і планування діяльності підприємства.
20. Обґрунтування виробничої програми підприємства.
21. Інвестиції.
22. Інноваційна діяльність.
23. Оцінювання ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності.
24. Сучасні моделі розвитку підприємства.
25. Оптимізація бізнес-процесів підприємства.
26. Економічна безпека підприємства.
27. Трансформація і реструктуризація підприємств.

2.2. Стратегія підприємства

Зміст дисципліни розкривається при вивченні методології та методики проведення стратегічного аналізу, визначенні стратегічних напрямків розвитку підприємства, формування його загальної стратегії та вирішенні тактичних задач в процесі функціонування суб'єкта господарювання. **Метою** вивчення дисципліни є засвоєння теоретичних засад стратегічного планування, оволодіння навичками та інструментарієм стратегічного аналізу і формування стратегій підприємства. Завданням є освоєння інструментарію, розроблення стратегій підприємства і вибору стратегічних альтернатив; розвиток навичок стратегічного мислення та практичного застосування методологічного апарату дисципліни, оволодіння методом кейс-аналізу та навичками аналітичного обґрунтування розв'язання стратегічних проблем. **Предметом** курсу є стратегічний процес на підприємстві.

Теми з дисципліни «Стратегія підприємства», які розкривають зміст дисципліни і виносяться на державний екзамен:

1. Стратегія підприємства: поняття, еволюція концепції.
2. Місія і цілі підприємства.
3. Стратегічний контекст підприємства.
4. Оцінювання зовнішнього середовища підприємства.
5. Аналіз стратегічного потенціалу підприємства.
6. Стратегії бізнесу.
7. Стратегії диверсифікації діяльності підприємства.
8. Стратегії зовнішнього розвитку підприємства.
9. Корпоративна стратегія підприємства.
10. Матричні методи формуванні корпоративної стратегії підприємства.
11. Альтернативність у стратегічному виборі.
12. Декомпонування корпоративної стратегії підприємства.
13. Загальна характеристика функціональної стратегії.

14. Стратегічні аспекти у функціональних сферах діяльності підприємства.

15. Сучасний стан і перспективи розвитку стратегічного управління в Україні.

2.3. Планування і контроль на підприємстві

Зміст дисципліни розкривається у процесі вивчення теоретичних і практичних засад планування діяльності підприємства, набуття навичок аналізу і планування діяльності підприємства, виконання техніко-економічних розрахунків й обґрунтуванні планових показників. **Метою** дисципліни є формування системи знань з методології розроблення перспективних і поточних планів у діяльності підприємства та контролю їх виконання. **Завданням** є опанування форм, методів і процесу планування і контролю; вивчення структури і технології розроблення типових планів щодо економічного і соціального розвитку підприємства, складу показників і методики їх розрахунку, оптимізації виробничої програми. **Предметом** курсу є процес планування і контролю діяльності підприємства.

Тем з дисципліни «Планування і контроль на підприємстві», які розкривають зміст дисципліни і виносяться на державний екзамен:

1. Сутність планування та особливості його здійснення на підприємстві.
2. Система планів підприємства.
3. Маркетингові дослідження, планування збуту і контроль продукції.
4. Виробництво продукції.
5. Оперативно-календарне планування і контроль.
6. Матеріально-технічне забезпечення виробництва.
7. Забезпечення операційної діяльності виробничою потужністю.
8. Персонал і оплата праці.
9. Виробнича інфраструктура.

10. Витрати виробництва.
11. Фінансове планування і контроль на підприємстві.
12. Планування і контроль оновлення продукції.
13. Організаційно-технічний розвиток.
14. Бізнес-планування.

2.4. Економіка і організація інноваційної діяльності підприємства

Зміст дисципліни розкривається у процесі вивчення інноваційних процесів, методологічних основ побудови системи менеджменту інновацій, принципів державного регулювання і розробки інноваційної політики, опанування практичних методів стратегічного управління інноваціями, методів маркетингу, організації, планування і фінансування інноваційної діяльності на підприємствах. **Метою** курсу є формування знань і навичок раціональної організації та економічного обґрунтування напрямків інноваційної діяльності підприємства з урахуванням сучасних тенденцій інноваційного розвитку економіки. **Завданням** є вивчення сутності інновацій та інноваційної діяльності, сучасних концепцій і тенденцій інноваційного розвитку; визначення методичних підходів щодо формування інноваційної політики підприємства та управління інноваційною діяльністю, вироблення і закріплення навичок інноваційної діяльності та оцінювання ефективності інноваційних проектів. **Предметом** є інноваційна діяльність підприємства.

Тем з дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності підприємства», які розкривають зміст дисципліни і виносяться на державний екзамен:

1. Сутнісна характеристика інновацій та інноваційних процесів.
2. Теоретичні засади й сучасні тенденції інноваційного розвитку економіки.
3. Державне регулювання та підтримка інноваційної діяльності.
4. Інноваційна політика підприємства.
5. Управління інноваційними процесами.

6. Управління інноваційним розвитком підприємства.
7. Організаційні форми інноваційної діяльності.
8. Особливості створення інновацій і формування попиту на них.
9. Моніторинг інновацій та інформаційне забезпечення інноваційної діяльності.
10. Фінансування інноваційної діяльності.
11. Оновлення техніко-технологічної бази підприємства.
12. Інноваційний проект: обґрунтування та реалізація.
13. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства.
14. Комерціалізація результатів інноваційної діяльності.

3. СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ БІЛЕТІВ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

При складанні екзаменаційних білетів важливо формувати їх таким чином, щоб вони були більш–менш рівні за складністю, а також враховували, по можливості, професійну підготовку студентів.

Екзаменаційні білети складаються з двох частин: теоретичної і практичної. Теоретична частина складається з одного теоретичного запитання з курсу «Економіка підприємства» і 30 тестових завдань з курсів «Стратегія підприємства», «Планування і контроль на підприємстві» та «Економіка та організація інноваційної діяльності» (з кожної дисципліни 10 тестових запитань). У практичній частині містяться чотири задачі з дисциплін «Економіка підприємства», «Стратегія підприємства», «Планування і контроль на підприємстві» та «Економіка та організація інноваційної діяльності».

Основою визначення оцінки на держіспиті є рівень засвоєння студентом матеріалу, передбаченого навчальними програмами відповідних дисциплін.

При визначенні оцінок пропонується викладачам – членам ДЕК виходити з наступного:

- оцінку “відмінно” заслуговують відповіді студента на рівні самостійного й творчого мислення. На іспиті такий студент здатний показати глибокі знання структури курсу, теми, проблеми, вміє скласти розгорнутий план за запропонованим питанням, демонструє глибоке знання категоріального апарату. Студент засвоїв основу і ознайомився з додатковою літературою рекомендованих програмою дисциплін. Він має навички використовувати теоретичні та практичні положення економіки підприємства для пізнання сучасних соціально-економічних процесів функціонування суб’єктів господарювання;

- оцінку “добре” заслуговує студент, який добре засвоїв структуру курсу. Його відповідь відзначається самостійним мисленням. Він добре знає програмний матеріал. Відповідь його грамотна, але має певні невизначеності й помилки. Ознайомлений з основною літературою. Набуті при навчанні знання з економіки підприємства може використовувати при аналізі сучасної економічної дійсності;

- оцінка “задовільно” виставляється студенту, який відповідає на рівні репродуктивного мислення. Структуру курсу засвоїв недостатньо. Припускає помилки за суттю питання, є недоліки у формуванні теоретичних положень, логіка відповіді недосконала. Має труднощі з використанням набутих теоретичних та практичних економічних знань в аналізі економічних процесів, які відбуваються в процесі організації діяльності підприємства;

- оцінку “незадовільно” отримує студент, який не знає значної частини програмного матеріалу, допускає у відповідях суттєві помилки, не в змозі ув’язати зміст вивченого матеріалу з сучасністю, не знає основної і майже не знайомий з обов’язковою літературою. Відповідь має уривчастий, суперечливий та плутаний характер.

У процесі складання державного екзамену за фахом «Економіка підприємства» при **оцінці теоретичної частини** за правильну та повну

відповідь на теоретичне запитання студент отримує 8-10 балів, за правильну, але неповну відповідь – 5-7 балів, за неповну відповідь, але взагалі правильну відповідь – 1-4 балів, за неправильну відповідь – 0 балів.

Оцінка за тестове завдання визначається на основі кількості правильних відповідей в кожному блоці (максимальна кількість балів з кожної дисципліни, з якої запропоновані тестові завдання, - 10 балів).

Оцінка за практичне завдання визначається на основі аналізу проведених розрахунків, а також правильності одержаних результатів і правильності одержаних відповідей та висновків. У разі правильного розв’язування завдання та грамотного оформлення висновку студент отримує 12-15 балів, при відсутності висновку – 8-11 балів, при допущенні незначних помилок в розрахунку – 1-7 балів, неправильне розв’язане завдання – 0 балів.

Відповідність загальної кількості набраних балів підсумковій оцінці наведена в табл. 3.1.

Таблиця 3.1- Таблиця відповідності кількості набраних балів та оцінки

Кількість балів	Оцінка
80-100	5
60-79	4
40-59	3
менш 40	2

При визначенні загальної оцінки за державний екзамен враховують оцінки як за теоретичну і тестову, так і за практичну частину, але перевага надається оцінці, отриманій студентом за вирішення практичних завдань.

4. ПІДГОТОВКА ДО КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ

4.1. Методичні вказівки з організації підготовки до комплексного державного екзамену

Комплексний державний екзамен зі спеціальності «Економіка підприємства» проводиться у терміни, визначені графіком навчального процесу.

Перед проведенням комплексного державного екзамену з кожної дисципліни, що виноситься на екзамен, проводять передекзаменаційні консультації. Мета консультацій – роз'яснення незрозумілих питань, ознайомлення студентів з порядком проведення екзамену, вимогами до відповідей, критеріями оцінок і довідковою літературою, якою можна скористатися при підготовці до екзамену. На консультації викладач звертає увагу студентів на найбільш складні теми, ознайомлює їх з найбільш поширеними помилками, визначає недоліки у знаннях студентів та шляхи їх ліквідації. Викладач дає відповіді на запитання студентів. Передекзаменаційні консультації проходять за затвердженим розкладом.

Перед комплексним державним екзаменом на засіданні випускової кафедри обговорюють хід підготовки до державного екзамену. При цьому обов'язкову увагу звертають на:

- об'єктивність та уніфікацію критеріїв знань студентів з навчальних дисциплін, які виносять на комплексний державний екзамен;
- розроблення єдиних вимог до методики проведення екзаменів;
- перелік і наявність довідкової літератури й інших матеріалів, які будуть використані на комплексному державному екзамені.

Безпосередньо перед комплексним державним екзаменом у Державну екзаменаційну комісію надаються:

- навчальні програми з дисциплін, що винесені на комплексний державний екзамен;

- комплекти екзаменаційних білетів з теоретичної та практичної частин;
- перелік наочних посібників, матеріалів довідкового характеру, передбачених для використання студентами під час підготовки до відповіді на питання білета.

4.2. Методичні поради щодо підготовки до державного екзамену

Зважаючи на те, що до комплексного державного екзамену студент допускається тільки в результаті виконання усіх вимог навчального плану і наявності позитивних оцінок та заліків з теоретичних дисциплін, курсових робіт та виробничої практики, найкращою підготовкою до екзамену є регулярна робота над матеріалами навчальних дисциплін протягом всіх семестрів навчання.

При підготовці до комплексного державного екзамену необхідно користуватися не тільки конспектами з екзаменаційних навчальних дисциплін, але й іншими рекомендованими підручниками, посібниками та літературою.

Навчальний матеріал доцільно повторювати за темами й розділами навчальної програми, а не безсистемно. При повторенні курсів навчальних дисциплін потрібно домагатися свідомого розуміння матеріалу. Під час завершального повторення матеріалу слід визначити і зупинятися тільки на головному і суттєвому. При підготовці до комплексного державного екзамену слід максимально використовувати час консультації для з'ясування незрозумілих питань.

Готуючись до комплексного державного екзамену, бажано дотримуватись оптимального режиму праці і відпочинку, вести здоровий спосіб життя, працювати ритмічно і рівномірно. Необхідно слідкувати за тим, щоб не перевтомлюватися, не скорочувати час для сну. Треба вчитися володіти собою, щоб на екзамені не хвилюватися надмірно, бути впевненими в собі, коректними з викладачами і студентами.

Після одержання екзаменаційного білета потрібно уважно ознайомитися з наведеними в них завданнями. У разі виникнення запитань щодо змісту та суті

запропонованих завдань потрібно звернутися до членів Державної екзаменаційної комісії.

Під час складання екзамену потрібно зосередитися на виконанні поставлених завдань, не відволікатися і не хвилюватися. Після завершення роботи над отриманим завданням слід уважно переглянути свої записи та розрахунки.

5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ

5.1. Методика аналізу і оголошення результатів комплексного державного екзамену

Результати комплексного державного екзамену з економіки підприємства оголошуються студентам у день його проведення після оформлення протоколів Державної екзаменаційної комісії. При цьому дається загальна оцінка відповідей студентів, відмічаються найбільш яскраві з них, характеризується рівень теоретичної та практичної економічної підготовки студентів.

5.2. Звіт про результати екзамену

Після закінчення роботи Державної екзаменаційної комісії з економіки підприємства її голова складає звіт, який додається до звіту голови ДЕК зі спеціальності.

Підсумки комплексного державного екзамену з економіки підприємства обговорюються на засіданнях Вченої ради академії, ради факультету післядипломної освіти і заочного навчання, кафедри економіки підприємств міського господарства.

5.3. Реалізація висновків і рекомендацій Державної екзаменаційної комісії

Ректорат, рада факультету післядипломної освіти і заочного навчання, кафедра економіки підприємств міського господарства за підсумками комплексного державного екзамену з економіки підприємства розробляють і здійснюють відповідні заходи, спрямовані на подальше удосконалення викладання дисциплін за фахом «Економіка підприємства» в академії, підвищення якості теоретичної та практичної економічної підготовки фахівців міського господарства.

6. ТИПОВІ ЗАДАЧІ З ДИСЦИПЛІН, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА КОМПЛЕКСНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКЗАМЕН ЗА ФАХОМ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Задачі з курсу «Економіка підприємства»

Задача 1

За оцінками експертів (фахівців підприємства) обсяг виробництва кондитерських виробів на підприємстві в 2006 р. склав 3722 тонни, в 2007 р. - виріс на 7,0% до об'єму 2006 р., в 2008 р. - на 9,0 % порівняно з рівнем виробництва в 2007 р.

Планова трудомісткість виробництва однієї тонни кондитерських виробів в 2006 р. склала 5,0 нормо-годин. У наступні роки з урахуванням проведених організаційно-технічних заходів планова трудомісткість щорічно зменшувалась і склала в 2007 р. 4,75 нормо-годин, а в 2008 р. - 4,56 нормо-годин. Як показують планові розрахунки, плановий корисний фонд робочого часу одного робітника за рік в планованих роках не зміниться і збережеться на рівні 1861 години.

Розрахувати планову чисельність робочих відрядників, необхідних для виробництва кондитерських виробів у 2006, 2007, 2008 рр.

Задача 2

За планом витрати матеріалів на одиницю виробів складають: сталі - 1,9 кг, бронзи 2,7 кг. Купувальна вартість цих матеріалів становить 950 і

3900 грн. за 1 тонну, відповідно. Основна заробітна плата виробничого робітництва складає 4 грн., додаткова - 25 % від основної, відрахування на соціальні заходи - 37,5 %. Витрати на утримання і експлуатацію устаткування, і загальновиробничі витрати складають 80 і 60 % від основної заробітної плати відповідно. Необхідно скласти калькуляцію на виробництво даного виробу.

Задача 3

На виробничому підприємстві випускають вироби, на одиницю яких витрачається 50 кг чавуну (купувальна ціна складає 800 грн. за тонну). Основна заробітна плата з розрахунку на одиницю виробу складає 8 грн., додаткова заробітна платня - 10 % від основної зарплати, відрахування на соціальні заходи - 37,5 %. Витрати на утримання і експлуатацію устаткування складають 50 % від основної заробітної плати. Загальновиробничі витрати по підприємству складають 3000 тис. грн., адміністративні - 600 тис. грн. Загальна сума заробітної платні виробничого персоналу за відрядними розцінками складає 1500 тис. грн. Витрати на збут заплановані в розмірі 3% від виробничої собівартості виробу. Рентабельність одиниці продукції складає 18 %. Розрахувати повну собівартість і відпускну ціну одиниці продукції на підприємстві.

Задача 4

У звітному році підприємство мало наступні витрати на одиницю продукції, грн.:

сировина, матеріали, технологічна енергія	200,00
основна заробітна плата виробничого робітництва	100,00
додаткова заробітна плата виробничого робітництва	30,00
відрахування на соціальні заходи	48,75
витрати на зміст і експлуатацію устаткування	80,00
купувальні вироби і напівфабрикати	12,00
загальновиробничі витрати	15,50
адміністративні витрати	20,50
витрати на збут	60,00

Потрібно визначити суму прямих і непрямих витрат на виробництво одиниці продукції; виробничу і повну собівартість одиниці продукції;

процентне співвідношення прямих і непрямих витрат у структурі собівартості виробу, якщо прямі витрати складають половину витрат на збут.

Задача 5

За планом діяльності виробничого цеху підприємства обсяг реалізації продукції склав 265 тис. грн., а собівартість продукції - 370 тис. грн., зокрема витрати на заробітну плату виробничого персоналу - 50 тис. грн. Визначити коефіцієнт приросту доходу виробничого цеху підприємства, якщо об'єм реалізації збільшився на 20 %, а частка умовно-постійних витрат в собівартості продукції цеху складає 0,4.

Задача 6

Підприємство в звітному році реалізувало 18000 од. продукції. Продажна вартість одиниці продукції складає 250 грн. Змінні витрати з розрахунку на одиницю продукції складають 140 грн., а постійні витрати на весь річний випуск продукції - 650 тис. грн. Визначити критичний об'єм виробництва і додатковий розмір прибутку, який одержить підприємство, при скороченні змінних витрат на 8 %, а постійних витрат на 35 тис. грн. Як зміниться показник рентабельності продукції?

Задача 7

За планом витрати матеріалів на одиницю виробів складають: сталі - 3,9 кг, бронзи 4,7 кг. Купувальна вартість цих матеріалів становить 950 і 3900 грн. за 1 тону відповідно. Основна заробітна плата виробничого персоналу складає 5,7 грн., додаткова 25 % від основної, відрахування на соціальні заходи - 37,5 %. Витрати на утримання і експлуатацію устаткування, і загальновиробничі витрати складають 75 і 68 % від основної заробітної плати відповідно. Необхідно скласти калькуляцію на виробництво даного виробу.

Задача 8

Підприємство припускає, що впродовж останніх 5 років щорічно матиме наступні грошові потоки:

1 рік - 8000 грн; 2 рік - 7500 грн; 3 рік - 7000 грн; 4 рік - 6000 грн; 5 рік - 5000 грн.

Чинники еквівалентної впевненості за ті ж періоди:

1 рік - 90%; 2 рік - 87%; 3 рік - 80%; 4 рік - 75%; 5 рік - 65%.

Початкова сума інвестицій - 15000 грн. Безпечна ставка - 9%.

Обґрунтуйте, чи необхідно підприємству прийняти даний проект?

Задача 9

Мале підприємство виготовляє продукцію одного найменування і реалізує її за ціною 380 грн. за одиницю. Змінні витрати на одиницю продукції склали 300 грн., сума постійних витрат 7200 тис. грн. У результаті підвищення орендної плати постійні витрати збільшилися на 4 %, окрім цього кон'юнктура ринку привела до зниження ціни на продукцію на 2%. Визначити вплив зміни постійних витрат і ціни на продукцію на величину критичного обсягу.

Задача 10

Первинна вартість основного засобу складає 8000 грн., термін служби 5 років, ліквідаційна вартість 500 грн. Розрахуйте суму амортизації за прямолінійним методом, методом прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивним методом. Визначте, який з названих методів нарахування амортизації є економічно вигідним?

Задача 11

Підприємство в звітному році реалізувало 10000 од. продукції. Продажна вартість одиниці продукції 200 грн. Змінні витрати з розрахунку на одиницю продукції складають 120 грн., а постійні витрати на весь річний випуск продукції - 550 тис. грн. Визначити критичний обсяг виробництва і додатковий розмір прибутку, який одержить підприємство при скороченні змінних витрат на 5 %, а постійних витрат на 50 тис. грн. Як зміниться показник рентабельності продукції?

Задача 12

Підприємство планує нові капітальні вкладення в інноваційний проект упродовж двох років: 120 тис. грн. за 1-й рік, 70 тис. грн. - за 2-й рік. Інноваційний проект розрахований на 8 років з повним освоєнням введених потужностей тільки на 5-у році, коли планований річний грошовий дохід складе 62 тис. грн. Наростання річного грошового доходу в перші чотири роки за

планом складе 30%, 50%, 70%, 90% відповідно за роками. Підприємство вимагає як мінімум 10% віддачі від інноваційного проекту.

Визначити чисту поточну вартість проекту і дисконтований термін окупності.

Задача 13

На основі даних, наведених в таблиці, розподілити між окремими членами бригади загальний заробіток, який склав 4600 грн.

ПІБ	Тарифний розряд	Відпрацьовано годин	Годинна тарифна ставка, грн.	КТУ
Іванов С.О.	III	168	4,4	1,1
Петров М.Ф.	V	176	4,8	0,9
Леонов А.П.	IV	184	4,6	1,0

Задача 14

За звітний рік підприємство має наступні показники фінансово-господарської діяльності, тис. грн.:

середньорічна вартість основних фондів	16000
середньорічний залишок нормованих оборотних коштів	6000
собівартість реалізованої продукції	19500
об'єм реалізації продукції	22900
чистий прибуток	1950
власний капітал	100000

На основі наведених даних розрахувати можливі показники рентабельності.

Задача 15

У першому кварталі підприємство реалізувало продукції на 290 тис. грн., середньомісячні залишки оборотних коштів склали: січень - 31 тис. грн., лютий - 27 тис. грн., березень - 29 тис. грн. У другому кварталі, об'єм реалізації продукції збільшився на 10 %, а час одного обороту оборотних коштів скоротилося на 1 день. Визначити коефіцієнт оборотності і час одного обороту в днях у 1 кварталі; коефіцієнт оборотності і абсолютну величину оборотних коштів у 2 кварталі; вивільнення оборотних коштів від прискорення їх оборотності.

Задача 16

За планом обсяг продукції в звітному році - 210 млн. грн., фактично склав - 220 млн. грн. Середньооблікова чисельність промислово-виробничого персоналу за планом - 600 чол., фактично склала 608 чол. Визначити приріст продукції в результаті збільшення чисельності працівників, приріст продукції внаслідок підвищення продуктивності праці, питому вагу приросту продукції за рахунок підвищення продуктивності праці.

Задача 17

Підприємство випускає 20000 шт. виробу А і 30000 шт. виробу Б за рік. Кількість вихідних і святкових днів за рік - 65, втрати робочого часу з поважних причин складають 10 % від номінального фонду часу. Тривалість робочої зміни - 8 годин, коефіцієнт виконання норм виробітку - 1,2, норма штучного часу для виробу А - 3 години, для виробу Б - 2 години. Визначити необхідну для підприємства чисельність виробничих працівників.

Задача 18

За планом діяльності виробничого цеху підприємства обсяг реалізації продукції склав 365 тис. грн., а собівартість продукції - 290 тис. грн., зокрема витрати на заробітну плату виробничого робітника - 70 тис. грн. Визначити коефіцієнт приросту доходу виробничого цеху підприємства, якщо обсяг реалізації збільшився на 10 %, а частка умовно-постійних витрат в собівартості продукції цеху складає 0,3.

Задача 19

Початкові дані:

1. Середньооблікова чисельність робітників підприємства в звітному році складає: в 1 кварталі - 3000 чол., в 2 кварталі - 3300 чол., в 3 кварталі - 3500 чол., в 4 кварталі - 3700 чол.
2. Чисельність робітників на початок планового року - 2900 чол.
3. Вибуття робітників з поважних причин (від середньоквартальної чисельності) планується: в 1 кварталі - 1,5, в 2 кварталі - 0,7, в 3 кварталі - 1,4, в 4 кварталі - 1,2%.

Розрахувати планову середньооблікову чисельність робітників поквартально і за рік. Зробити висновки.

Задача 20

Норматив оборотних коштів у виробничих запасах - 1000 тис. грн., норматив витрат майбутніх періодів - 50 тис. грн., план випуску виробів - 1000 шт., тривалість виробничого циклу - 50 дн., виробнича собівартість виробу - 20 тис. грн., коефіцієнт наростання витрат - 0,8, норма запасу готової продукції на складі - 8 дн., оптова ціна виробу - 25 тис. грн. Визначити норматив оборотних коштів - у незавершеному виробництві, в готовій продукції, а також загальний норматив оборотних коштів підприємства.

ЗАДАЧІ З КУРСУ «СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА»

Задача 1

За результатами маркетингових досліджень пропонується для фірми «А» збільшення частки на ринку з 14 до 18 % при місткості ринку 52 млн. шт. товару N. Для цього фірмі прийдеться понести витрати на маркетингові зусилля у розрахунку на рік в розмірі 65 млн. грн.

Розрахуйте додатковий прибуток фірми в наступному році, якщо прибуток за один виріб складає 1400 грн., а місткість ринку не змінюється.

Задача 2

На території міста три підприємства випускають аналогічну продукцію N. Ємкість ринку складає 5000 шт. на рік, обсяг імпорту – 2000 шт.

Визначте обсяги реалізації кожного підприємства, якщо ринкова частка кожного з них дорівнює відповідно 20, 30, 50 %. Чому дорівнюватиме індекс Херфінделя?

Задача 3

Підприємство випускає два види продукції (А, Б). Вони орієнтовані на різні продукт-ринки. Дані про оцінки експертами конкурентоздатності продуктів на цих ринках й привабливості ринків наведені в таблиці.

Експертна оцінка привабливості ринків та конкурентоспроможності продуктів (бали).

Критерій	Продукт А	Продукт Б
Оцінка продуктів за критерієм конкурентоспроможності		
Відносна частка ринку	3,2	0,9
Співвідношення витрат з прямим конкурентом	4,2	1,3
Відмінність властивостей продуктів, що цінуються споживачами	6,0	2,2
Можливості контролю за збутом	4,7	2,5
Відомість та позитивний імідж	4,3	1,8
Оцінка ринків за критеріями їх привабливості		
Темпи зростання ринку, що прогнозуються	1,1	3,2
Частка ринку лідеру	2,7	0,5
Стабільність технологій	0,9	1,6
Ризик появи продуктів-замінників	2,0	3,0
Бар'єри для входу нових виробників	3,0	2,4
Відомість та позитивний імідж	1,6	1,7

Завдання: визначити позицію кожного з продуктів на матриці „Привабливість-Конкурентоспроможність”.

Задача 4

Підприємство «БББ» випускає й реалізує на українському ринку чотири групи товарів:

- плити;
- шпали;
- фундаментні блоки;
- плитку тротуарну.

Кожна з груп товарів є для підприємства стратегічною бізнес-одиноцею (СБО).

Дані про реалізацію товарів і про стан конкуренції на ринку наведені в таблиці.

Стан ринку

СБЕ	Реалізація по підприємству, тис. грн.	Кількість конкурентів	Реалізація трьома основними конкурентами, тис. грн.			Річний темп росту ринку, %
			1	2	3	
Плити	840	7	910	750	340	6
Шпали	670	9	550	130	97	14
Фундаментні блоки	210	16	340	23	200	8
Плитка тротуарна	135	6	108	93	59	12

Задача 5

Виберіть стратегію конкурентної поведінки для кожної фірми на підставі оцінки конкурентної позиції.

Дані подані в таблиці.

Показники оцінки конкурентоздатності

Показники	Фірма А	Фірма Б	Фірма В	Фірма Г
Обсяг продажів на цільовому сегменті ринку	130	275	180	335
Собівартість одиниці продукції, грн.	39	56	40	45
Прямі витрати на виробництво одиниці продукції, грн.	18	45	32	25
Цінова еластичність попиту на продукцію фірми	-1,7	-2,22	-1,18	-2,35

Задача 6

На основі даних, наведених в таблиці, побудуйте для гіпотетичного підприємства вектор рекомендованої стратегії в системі координат матриці SPACE. Запропонуйте конкретні сценарії дій для реалізації обраної стратегії.

Вихідні дані

Критерії оцінки діяльності підприємства	Оцінка, балів	Вага	Зважена оцінка, балів
1	2	3	4=2*3
Рентабельність вкладеного капіталу	4	0,4	
Стабільність отримання прибутку	6	0,3	
Фінансова ліквідність	5	0,3	
Фінансова сила підприємства (Ф)	-	-	Σ
Частка підприємств на ринку в динаміці	8	0,3	

Критерії оцінки діяльності підприємства	Оцінка, балів	Вага	Зважена оцінка, балів
1	2	3	4=2*3
Структура асортименту продукції	7	0,4	
Здатність до здійснення маркетингу	6	0,3	
Конкурентоспроможність підприємства і його становище на ринку (К)	-	-	Σ
Характеристика конкурентів	8	0,3	
Стадія життєвого циклу даної галузі	6	0,3	
Залежність розвитку галузі від кон'юнктури	4	0,4	
Привабливість сектора (галузі), де діє дане підприємство (П)	-	-	Σ
Стадія розвитку даної галузі	7	0,4	
Міра інноваційної діяльності галузі	8	0,2	
Міра розвитку інформаційних послуг у галузі	6	0,4	
Стабільність галузі, в якій функціонує дане підприємство (С)	-	-	Σ

Задача 7

На основі даних в наведеній таблиці виберіть для фірми нові ринки й обґрунтуйте доцільність реалізації стратегії розширення ринків збуту. Визначте, чи необхідно фірмі виходити зі старого завойованого ринку збуту.

Вартість капіталу в плановий період становитиме 6%.

Ринок	Продукція, що випускається, - автомобілі				Продукція, що освоюється, - трейлери			
	Місткість ринку (умов. од.)	Запланований обсяг продажу (умов. од.)	ROI	Імовірність утримання частки ринку	Місткість ринку (умов. од.)	Запланований обсяг продажу (умов. од.)	ROI	Імовірність утримання частки ринку
Наявний	1700	800	0,07	0,7	2000	800	0,067	0,6
Новий, але пов'язаний з наявним	1700	600	0,06	0,6	3000	500	0,06	0,4
Зовсім новий	2000	600	0,09	0,5	3500	700	0,06	0,3

Задача 8

Відомі такі вихідні дані: у 2008 р. обсяг продажу ЗАТ «Баланс» $Q_1 = 1850$ тис. грн. На ринку кисломолочної промисловості за цей самий час обсяг продажу продукції конкурентами $Q_k = 10585$ тис. грн. (обсяг продажу одного з найбільших конкурентів $Q_2 = 1589$ тис. грн.). Маркетингова служба ЗАТ «Баланс» з'ясувала можливості збільшення місткості ринку в 2009 р. до $Q = 13561$ тис. грн.

Визначте: частку ринку кисломолочної продукції ЗАТ «Баланс» у 2008 р.; відносну частку ринку ЗАТ «Баланс» щодо найбільшого конкурента в 2008 р.; наскільки використано потенціал кисломолочних продуктів.

Задача 9

Визначте, чи доцільно збільшувати обсяги продажу товарів на певному сегменті ринку; частку ринку, що її захопило підприємство у звітному році; частку ринку, яку воно планує захопити в наступному році; фактично отриманий балансовий прибуток Π_1 і очікуваний прибуток у наступному році Π_2 .

Вихідні дані для розрахунку: місткість сегмента $Q = 193$ тис. грн.; фактичний обсяг збуту товарів у звітному році $Q_1 = 47,05$ тис. грн.; запланований обсяг збуту в наступному році $Q_2 = 52,96$ тис. грн.; ціна продажу одиниці товару у звітному і наступному роках однакова і становить $C = 9,7$ грн.; собівартість виробництва і продажу одиниці товару (не враховуючи витрат на маркетинг) у звітному і наступних роках не змінюється і становить $C = 6,3$ грн.; для досягнення запланованого обсягу збуту в наступному році на маркетинг треба витратити $B_2 = 12$ тис. грн., у звітному році на нього витрачено $B_1 = 7$ тис. грн.

Задача 10

Чотири торгові марки пральних машин порівняли за наступними показниками. Оцінки проставлялися за принципом: максимум +5, мінімум – 5. Дані наведені в таблиці.

Експертна оцінка пральних машин

Показники	А	Б	В	Г
Можливість зміни режимів прання	-2	-2	2	3
Можливість зміни температурного режиму	-1	4	2	5
Частота ремонту	2	3	2	-1
Витрата порошку	-3	1	1	2
Приступність сервісного обслуговування	1	2	4	-3
Гарантія	1,5	2,5	2	-1
Максимальне завантаження машини	3	3	1	-2

Намалюйте 2-мірну карту переваг для марок А, Б, В, Г. Для цього необхідно розділити показники на дві категорії «ефективність прання», «якість сервісу». Опишіть вільні позиції на цьому ринку. Які з них є перспективними і за яких умов?

ЗАДАЧІ З КУРСУ

«ПЛАНУВАННЯ І КОНТРОЛЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ»

Задача 1

Знайдіть обсяг виробництва продукції (виробничу програму). План продажу продукції (обсяг поставок) в натуральному вигляді й запаси готової продукції на початок періоду подані в таблиці. Тривалість планового періоду – 360 днів, термін зберігання запасів для виробу А – 10 днів, для виробу Б – 15 днів.

Найменування продукції	План продажу (реалізації продукції), од.	Запаси готової продукції на початок періоду
Виріб А	2000	20
Виріб Б	2500	60

Задача 2

Розрахуйте трудомісткість комплекту виробів, пропускну здатність ділянки і виробничу потужність цеху у фізичних виробках.

На ділянці шестірень механічного цеху встановлено 5 токарських верстатів, на яких обробляються деталі виробів А, Б і В у співвідношенні 48, 36 і 16%. Вихідні дані наведені в таблиці.

Найменування показника	Величина показника
Трудовісткість виробу А, верстато-годин	8
Трудовісткість виробу Б, верстато-годин	15
Трудовісткість виробу В, верстато-годин	17
Плановий фонд часу роботи устаткування, тис. год.	27,5

Задача 3

Розрахуйте норматив оборотних коштів (нормативний залишок) у виробничих запасах, що відносяться до оборотних фондів. Вихідні дані подані у таблиці.

Найменування показника	Величина показника
Середньодобові витрати матеріалів, т	175
Ціна однієї тонни матеріалу, грн.	1300
Норма запасу, днів	
транспортного	3
поточного	25
страхового (резервного)	9
технологічного	3
підготовчого	1

Задача 4

Розрахуйте норматив виробничих запасів, якщо в поточному періоді зростання виробничої програми передбачене в розмірі 11 %, прискорення обертання виробничих запасів на 0,5%, за рахунок зміни асортименту господарської діяльності норматив виробничих запасів збільшиться на 3 %, зростання цін складатиме 20 %. Норматив залишку виробничих запасів становив 155 тис. грн.

Задача 5

Розрахуйте середньорічну виробничу потужність. На початок планового періоду виробнича потужність підприємства становить 2550 од. У березні виведене обладнання виробничою потужністю 50 од., у липні – 100 од. У квітні ввели в експлуатацію потужність на 100 одиниць, у серпні – на 200 одиниць.

Задача 6

Розрахуйте середньооблікову чисельність штатних працівників облікового складу за рік. Підприємство з сезонним характером роботи почало працювати у квітні й закінчило в серпні. Середньооблікова чисельність

працівників складала: у квітні – 541 особа, у травні – 1754 особи, у червні – 1396 осіб, у липні – 1820 осіб, у серпні – 257 осіб.

Задача 7

Розрахуйте матеріаловіддачу і матеріаломісткість. Вихідні дані подані у таблиці.

Найменування продукції	Вартість валової продукції, грн.	Вартість матеріальних витрат, грн.
Виріб А	55600,00	17530,00
Виріб Б	79640,00	55242,00

Задача 8

Визначте планову потребу в матеріалах на ремонт будівлі. Вихідні дані подані у таблиці.

Найменування показника	Величина показника
Обсяг ремонтних робіт, грн.	2000000,00
Вага матеріальних витрат в ремонтних роботах, %	55
Вага матеріалу в загальних матеріальних витратах, %	40
Планова ціна одиниці матеріалу, грн.	75,00

Задача 9

Визначати економічний ефект у виробника побутових кухонних комбайнів нової покращеної моделі за даними таблиці

Показники	Стара модель	Покращена модель
Річний випуск, тис. грн.	100	100
Додаткові капіталовкладення, пов'язані із освоєнням виробництва нової моделі, тис. грн.	-	500
Собівартість комбайна, грн.	150	180
Ціна комбайна, грн.	180	220

Нормативний коефіцієнт ефективності капіталовкладень – 0,15.

Задача 10

За допомогою методу граничного аналізу розрахуйте крапку беззбитковості проекту, побудуйте графік. Змінні витрати, ціна виробу, а також постійні витрати зазначені в таблиці

Найменування показника	Величина показника
Змінні витрати, грн.	7,34
Постійні витрати, тис. грн. /шт.	42
Ціна виробу, грн. /шт.	9

ЗАДАЧІ З КУРСУ

«ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Задача 1

Визначити щомісячну суму амортизаційних відрахувань, якщо первинна вартість нематеріального активу складає 250 тис. грн., а норма відрахувань 10% (початкові дані у таблиці).

Показники	Од. виміру	Значення
1. Ціна придбання	тис. грн	350
2. Витрати на удосконалення новини	тис. грн	255
3. Витрати на захист інтелектуальної власності	тис. грн	135
4. Термін використання		
нормативної	років	7
фактичної	років	5

Задача 2

Визначити норму амортизації нематеріального активу в %, якщо очікуваний термін фізичного зносу оцінюється в 10 років (початкові дані у таблиці).

Показники	Од. виміру	Значення
1. Ціна придбання	тис. грн	450
2. Витрати на удосконалення новини	тис. грн	135
3. Витрати на захист інтелектуальної власності	тис. грн	120
4. Термін використання		
нормативної	років	8
фактичної	років	6

Задача 3

Визначити первинну і залишкову вартість нематеріального активу, норму і суму річних відрахувань (початкові дані у таблиці).

Показники	Од. виміру	Значення
1. Ціна придбання	тис. грн	385
2. Витрати на удосконалення новини	тис. грн	180
3. Витрати на захист інтелектуальної власності	тис. грн	155
4. Термін використання нормативної	років	10
фактичної	років	8

Задача 4

Визначити вартість ліцензії (C_L) на технологію виробництва сортових заготівок (початкові дані в таблиці).

Показники	Од. виміру	Значення
1. Термін дії ліцензійної угоди	років	8
2. Передбачуваний об'єм продажів за термін дії ліцензійної угоди	млн. т	16
3. Роялті - % ставки від суми ліцензійної угоди	%	10
4. Ціна металопродукції за світовими цінами	поділ./т	250
5. Витрати на підготовку документації	тис. дол.	85
5.1. Патентування винаходу за рубежом	тис. дол.	95
5.2. Реклама, планшети, виставки	тис. дол.	73

Задача 5

Визначити ціну новинки на основі традиційних принципів ціноутворення (початкові дані наведені в таблиці).

Показники	Од. виміру	Значення
1. Кошторисна вартість НІОКР	тис. грн	250
зокрема вартість матеріальних витрат	тис. грн	150
2. Очікувана рентабельність виробництва	%	25
3. Податок на додану вартість	%	20
4. Річний економічний ефект	тис. грн.	150
5. Нормативний термін амортизації	років	9

Задача 6

Визначити ціну інновації на основі принципів ринкової економіки, тобто повного відшкодування інвестицій і поточних витрат за рахунок одержаного прибутку за нормативний амортизаційний термін служби.

Початкова інформація для вирішення задачі подані в таблиці.

Показники	Од. виміру	Значення
1. Витрати на створення новини	тис. грн	500
2. Капітальні витрати на реалізацію новини	млн. грн	1,5
3. Очікуваний річний прибуток	тис. грн	300
4. Нормативний амортизаційний період	років	10

Задача 7

Визначити науково-технічний рівень НІОКР «Розробка автоматичної лінії для виробництва колінчастих валів вантажних автомобілів», а також показники потенційної економічної ефективності за період використання у виробництві, якщо відомі наступні початкові дані в таблиці.

Етапи створення та впровадження нової техніки	Ймовірність реалізації економічного ефекту	Рік, період створення	Грошові потоки
1. ФІ	0,5	1	-90
2. ПІ	0,7	2	-50
3. Освоєння	0,8	3	-50
		4	+50
4. Впровадження	0,9	5	+50
		6	+25
		7	+75
		8	+75
		9	+75
		10	+75
		11	+25
		12	+25
Необхідна норма дохідності, %			8

Задача 8

Пропонують купити ліцензію за 20000 дол. на весь термін дії патенту з постійними за величиною відрахуваннями періодичних платежів. Щорічний обсяг реалізації продукції за ліцензією оцінюється в 100000 дол., що забезпечує збільшення рентабельності виробництва на 25% при первинній рентабельності 10%. Обґрунтуйте ухвалення рішення про покупку ліцензії, якщо відомо, що стандартна частка відрахувань правовласнику в додатковому прибутку користувача для аналогічних умов звичайно складає від 5 до 15%, а ставка капіталізації альтернативних інвестицій на дату пропозиції складає 15% річних.

Задача 9

Розрахуйте чисельне значення частки відрахувань на користь ліцензіара з додаткового прибутку ліцензіата, якщо відомо: загальна рентабельність у ліцензіата 35%, базова - 10%. Стандартні умови ліцензійного договору передбачають розмір ставок роялті - 6% від обсягу реалізації і додатково за участь ліцензіара в процесі освоєння об'єкта ліцензії - 4%.

Задача 10

Розрахуйте чисельне значення максимальних і мінімальних величин «справедливих» ставок роялті за договором, коли користувач відраховує правовласнику від 5 до 15% свого щомісячного додаткового прибутку, для підприємства із загальною рентабельністю 25%, базової - 15%.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

Економіка підприємства

1. Агафонова Л.Г., Рога О.В. Підготовка бізнес-плану (практикум).- К.: Знання, 2000.
2. Алексеева М.М. Планирование деятельности фирмы. – М.: Финансы и статистика, 2000.
3. Бойчак І.М. Економіка підприємства: Навч. посібник. – К.: Атіка, 2004.- 480с.
4. Бухалков М.Н. Внутрифирменное планирование. Учебник. – М.: Инфра–М, 2003.
5. Генкин Б.М. Эффективность труда и качества жизни. Уч. пособие. – СПб.: СПбТИЭА, 2000.
6. Грещак М.Г. та ін. Внутрішній економічний механізм підприємства. – К.: КНЕУ, 2001.
7. Економіка підприємства: Конспект лекцій. Укл. Славута О.І. – Х.: ХДАМГ, 2001.
8. Економіка підприємства: Підручник/ За заг. ред. С.Ф. Покропивного. - Вид. 2-ге, перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2001. - 528 с.
9. Економіка підприємства: Збірник практичних задач і конкретних ситуацій: Навч. посібник/ За ред. С.Ф. Покропивного. - К.: КНЕУ, 2005. - 328 с.
10. Економіка підприємства: Навч. посібник / За ред. А.В.Шегди. – К.: Знання-Пресс, 2002. – 335 с.
11. Економіка підприємства: Навч. посібник / За ред. О.П.Крайник. Л.: «Львівська політехніка», 2003. – 208с.
12. Зайцев Н.Л. Экономика, организация и управление предприятием: Учеб. пособие.- 2-е изд. доп. - М.: Инфра–М., 2008. - 455с.
13. Петрович Й.М., Кіт А.Ф. та ін. Економіка підприємства: Підручник /За заг. ред. Й.М.Петровича. – Львів: “Новий світ-2000”, 2004. – 680 с.
14. Ильин А.И., Сеница Л.М. Планирование на предприятии. – Минск: Новое знание, 2000.
15. Макконел К.Р., Брю С.Л. Экономикс: Принципы, проблемы и политика: В 2-х т. / пер. с англ. – М.: Республика, 2000.
16. Примак Т.А. Планирование на предприятии. - К.: Викар, 2001.
17. Складенко В.К., Прудников В.М. Экономика предприятия: Учебник. - М.: Инфра–М., 2006. - 528с.
18. Фатхутдинов Р.А. Управление конкурентоспособностью организаций. – М.: Эксмо, 2004.

19. Экономика предприятия / Под ред. В.П.Грузинова. - М.: Банки и биржи, ЮНИТИ,1998.
20. Экономика предприятия / Под ред. Волкова О.И. – М.: Инора – М, 2000.
21. Экономика предприятия/ Под ред. проф. О.И.Волкова. - М.: ИНФРА-М,1999.
22. Экономика предприятия/ Под ред. Волкова О.И. – М.:– Инфра – М, 2001.
23. Экономика: Учебник / Под ред. А.С. Булатова. – М.: БЕК,1999.
24. Экономический механизм управления развитием предприятий /И.В.Алексеев и др.- Львов: Світ,1991.
25. Юр'єва Т.П. Економіка підприємств міського господарства. – Харків, 1997.
26. Юр'єва Т.П. Фінанси підприємств міського господарства. – Харків, 2003.

Стратегія підприємства

1. Ансофф И. Стратегическое управление. – М.: Экономика, 1989.
2. Виханский О.С. Стратегическое управление. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1995.
3. Герасимчук В. Г. Стратегічне управління підприємством. – К.: КНЕУ, 2000.
4. Гончаров С. Ю., Отенко І. П. Стратегічне управління: Навч. пос. – Харків: ХНЕУ, 2000.
5. Ковтун О. І. Стратегія підприємства: Навч. пос. – Львів, 2004.
6. Наливайко А. П. Теорія стратегії підприємства. Сучасний стан та напрямки розвитку. – К.: КНЕУ, 2000.
7. Нємцов В. Д. Стратегічний менеджмент: Навч. пос. – К., 2001.
8. Оберемчук В.Ф. Стратегія підприємства: Короткий курс лекцій. – К.: МАУП, 2000.
9. Портер Майкл Е. Стратегія конкуренції / Пер. з англ. А. Олійник, Р.Сільський. – К.: Основи, 1997.
10. Стратегия предприятия и стратегический менеджмент: Учебное пособие/ Ю.В. Соболев, Л.В. Дикань, А.Г. Дейнека, Л.А. Позднякова. - Харьков: Олант, 2002. - 416 с.
11. Сумец А.М. Стратегия предприятия: Учеб. пособие для студентов. – Х.: Изд-во НУА, 2005.
12. Фатхудинов Р.А. Стратегический менеджмент. – М.: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1997.
13. Шершньова З., Оборська С. Стратегічне управління: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1999.
14. Юданов А.Ю. Конкуренция: теория и практика. – М.: Акалис, 1996.

Планування і контроль діяльності підприємства.

1. Бєлов М.А., Євдокимова Н.М., Москалюк В.Є., Бєлов М.А. Планування діяльності підприємства. – К.: КНЕУ, 2002. – 252 с.
2. Іванова В.В. Планування діяльності підприємства. – К.: Центр навч. літ., 2006, 472 с.
3. Орлов О.О. Планування діяльності промислового підприємства. - К.: Скарби, 2002. – 336 с.
4. Пасічник В.Г., Акіліна О.В. Планування діяльності підприємства. - К.: ЦНЛ, 2005. – 256 с.
5. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств. – К.: КНЕУ, 2005. – 535 с.
6. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства. - К.: Каравела, 2005. – 312 с.
7. Шимко О.В., Рижигов В.С., Грибкова С.М., Шимко О.І. Планування діяльності підприємства. – К.: Центр навч. літ., 2006. – 296 с.

Економіка та організація інноваційної діяльності

1. Економіка і організація діяльності : Підручник / Ред. О.І. Волков.- К.: ВД “Професіонал”, 2004.- 960 с.
2. Кузьменко О.М. Інноваційні підходи до управління комплексом робіт в умовах інтенсифікації виробництва. – Донецьк : Норд-Прес, 2006.- 117 с.
3. Павленко І.А. Економіка та організація інноваційної діяльності : Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дтсц / І.А. Павленко, Гончаров, Т.О. Швиданенко.- К.: КНЕУ. 2002.- 150 с.
4. Пелихов Е.Ф. Экономическая эффективность инноваций.- Х.: НУА, 2005.- 167 с.
5. Потенциал инновационного развития предприятия / А.А. Епифанов, С.Н. Кузьменко, Т.А. Васильев и др. / Ред. С.Н. Кузьменко. - Суми: Деловые перспективы, 2005.- 255 с.
6. Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки України. - Дніпропетровськ, НГУ, 2006.- 263 с.
7. Федулова Л. І. Інноваційна економіка : Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Либідь, 2006.- 477 с.
8. Ципилик І.І. Економіка та організація інноваційної діяльності: Навч. посібник. - Івано-Франківськ: Інститут менеджменту та економіки, 2001.- 148 с.
9. Щербань В.М. Товарно-інноваційна політика: Навч. посібник / В.М. Щербань, Л.Д. Козубенко.- К.: Кондор, 2006.- 396 с.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методичні вказівки до підготовки і проведення комплексного державного екзамену за фахом „Економіка підприємства” (для студентів 5 курсу заочної форми навчання напрямку підготовки 0501 «Економіка і підприємництво» спеціальності «Економіка підприємства»).

Укладачі: Анатолій Єгорович Ачкасов,
Наталя Іванівна Склярчук,
Алла Володимирівна Ковалевська,
Ганна Ігорівна Базецька

Відповідальний за випуск: О.В.Жемеренко

Редактор: М.З. Аляб'єв

Комп'ютерна верстка: І.В. Волосожарова

План 2009, поз. 614 М

Підп. до друку 04.12.09	Формат 60x84 1 /16	Папір офісний
Друк на ризографі.	Умовн.-друк. арк. 1,8	Обл.-вид. арк. 2,0
Замовл №	Тираж 100 прим.	

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ

61002, Харків, вул. Революції, 12